

Vecht voor vrijheid in Zuid-Afrika

De Anti-Apartheids Beweging Nederland is op 22 februari een solidariteitsakktie met het verzet tegen apartheid in Zuid-Afrika gestart. De direkte aanleiding voor deze solidariteitsakktie is het gewelddadig optreden van de Zuidafrikaanse politie tegen de bevolking van Crossroads.

De Anti-Apartheids Beweging Nederland (AABN) doet een beroep op alle Nederlanders om de zijde van het Afrikaans Nationaal Congres (ANC) te kiezen en van de Nederlandse regering te eisen dat zij het ANC financiële steun verleent. Op grote schaal zal de AABN pamfletten verspreiden en stickers verkopen met de beeltenis van Nelson Mandela, hét symbool van de strijd van het ANC voor een vrij en democratisch Zuid-Afrika.

Die keuze voor het ANC is volgens de AABN bitter noodzakelijk. Het apartheidregime bewijst elke keer weer dat het niet bereid is met de leiders van de verzetsbeweging tot serieuze onderhandelingen te komen over de overdracht van de macht aan een meerderheidsregering. Botha antwoordt uitsluitend met geweld op het boven- en ondergronds verzet. Tegelijkertijd biedt hij Mandela vrijlating uit de Pollsmoor-gevangenis aan in ruil voor het afzweren van de gewapende strijd. Ook nodigt Botha het ANC uit de wapens neer te leggen die de bevrijdingsbeweging juist onder dwang van het geweld van het regime heeft opgenomen.

Dat Pretoria onverminderd door gaat met haar repressie blijkt volgens AABN uit de moord op ongewapende demonstranten in Crossroads, het neerschie-

ten van stakende mijnwerkers, het op beschuldiging van hoogverraad arresteren van leiders van het United Democratic Front en de processen tegen strijders van Umkhonto we Sizwe (de gewapende vleugel van het ANC). De zogenaamde 'hervormingen' veranderen niets wezenlijks aan de situatie van de zwarte meerderheid. Het ware gezicht van apartheid is en blijft geweld. Het ANC vindt dat apartheid niet te hervormen is. Nelson Mandela antwoordde dan ook als volgt op de voorwaarden van Botha: "Laat Botha het geweld afzweren. Laat hij verklaren dat hij de apartheid zal afbreken. (...) Laat hij de vrijheid van politieke activiteiten garanderen, zodat het volk kan beslissen wie regeren zal. (...) Jullie vrijheid en de mijne kan niet gescheiden worden. Ik kom terug."

De AABN roept de Nederlandse regering op om boycotmaatregelen te treffen. De Nederlandse regering moet financiële steun aan het ANC verlenen en de Nederlandse bedrijven moeten weg uit Zuid-Afrika.

De AABN heeft girorekening 580900 opengesteld voor financiële steun aan het ondergronds verzet van het ANC en roept iedereen op om de stickers 'Vecht voor vrijheid in Zuid-Afrika' in het hele land te verspreiden. De pamfletten (gratis), kleine en grote stickers (beide 0,25 cent) en Zuidelijk Afrika Nieuws (februari '85, fl. 2,50) zijn telefonisch 020-237335 of 257952 of schriftelijk, Lulliergracht 116, 1016 RR Amsterdam te bestellen bij het sekretariaat van de AABN.

Geen nieuwe kerncentrales

In een gezamenlijke verklaring van het progressief overleg van CPN, EVP, PSP, PPR en PvdA hebben de voorzitters van deze partijen zich uitgesproken tegen de bouw van kerncentrales. De regering heeft op 11 januari besloten tenminste twee kerncentrales te laten bouwen. Volgens de CPN, EVP, PSP, PPR en PvdA heeft de discussie over kernenergie de afgelopen tien jaar duidelijk gemaakt dat een dergelijk besluit gevaarlijk en onverantwoord is.

Bovendien is het zonneklaar dat er aantrekkelijke alternatieven zijn. De partijen verwijzen hierbij naar het Elektriciteitsplan van de Bezinningsgroep Energie beleid. Los nog van de vraag of kernenergie technisch verantwoord is vinden genoemde politieke partijen het een zeer siechte zaak dat de Brede Maatschappelijke Discussie (BMD) op een dergelijke grove wijze opzij wordt geschoven.

De regeringspartijen hebben vanaf de dag dat de BMD afliep op een neerbuijgende wijze en met onjuiste argumenten geprobeerd dit inspraakproject te bagatelliseren. De arrogante houding die hier uit spreekt maakt het haast onmogelijk de bevolking nog enthousiast te krijgen voor vanuit het parlement of de regering aangeboden inspraak- en discussiemogelijkheden. PvdA, PSP, PPR, EVP en CPN zullen zich samen met de energiebeweging actief inzetten in de strijd tegen kernenergie. De strijd zal vooral daar plaatsvinden waar de regering de kerncentrales wil plaatsen. De nieuwe kerncentrales mogen er niet komen. Ook moeten Dodewaard en Borssele gesloten worden.

De politieke partijen van het progressief overleg vinden dat het hoofdstuk kernenergie moet worden afgesloten om een milieuvriendelijk en democratisch energiebeleid een kans te geven.

Werkgroep Cultuur

Binnen de PvdA bestaat sinds 1981 een door het partijbestuur ingestelde werkgroep cultuur. De werkgroep kent een zeer brede samenstelling: fractieleden (Van Nieuwenhoven, Niessen, Kosto en fractiemedewerker Pattje), wethouders, raads- en statenleden uit diverse grote steden, en vertegenwoordigers van belangenorganisaties voor kunstenaars.

De doelstelling van de periodieke, informele bijeenkomsten is tweeledig. Enerzijds dient het overleg met de fractie om tot een gedachtenwisseling te komen over onderwerpen waar de fractie een standpunt over moet bepalen, anderzijds fungeert zij als informatiekanal tussen fractie en provinciale PvdA-bestuurders.

Voor de duidelijkheid: het ligt niet op de weg van deze werkgroep een theoretische discussie te voeren over socialisme en kunstpolitiek, daartoe heeft de toenmalige WBS-medewerkster Yvonne van Baarle een bijdrage geleverd in het WBS-cahier "De kunst van het socialisme", 1983. Het gaat de werkgroep om de praktische uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid. In de huidige context betekent dit voornamelijk te pogen een aantal sectoren te vrijwaren van de bezuinigingsoperaties of de schade te beperken. Vooral PvdA-bestuurders zitten dan in een lastig parket. Door de opgelegde bezuinigingen van de overheid is het moeilijk vast te houden aan de PvdA-doelstelling dat de kunst bij de bezuinigingen ontzien wordt (Eerlijk Delen). De gespreksthemata's binnen de werkgroep zijn geweest: de herstructurering van het orkestensestabelement, de Beeldende Kunstenaars Regeling, de positie van de bibliotheek, de amateuristische kunstbeoefening en kunstzinnige vorming, werken met behoud van uitkering, terugploegen van uitkeringsgeld, de medianota, derde het rapport Commissie De Boer over het Nederlands Toneelbestel. Voorzitter van de werkgroep is het partijbestuurs- en kamerlid Jeltje van Nieuwenhoven, het sekretariaat wordt gevoerd door Margot Dekker, partijbureau. Indien u meer wilt weten over de werkgroep, dan kunt u met hen contact opnemen.

Publikatie program-advies

Het landelijk advies-gemeenteprogram verschijnt als katern in het mei-nummer van Lokale Bestuur. Dit betekent helaas een maand vertraging ten opzichte van eerdere aankondigingen. Vooruitlopend hierop ontvangen de partij-afdelingen een exemplaar van het program-advies in de week van 12 april. Aldus kan de vertraging tot een minimum worden teruggebracht.

erd Ster-
neelleider,

T

verlaagde tarief niet al-
leen voedingsmiddelen
duurder worden, maar
ook produkten voor inva-
liden, geneesmiddelen en
het openbaar vervoer.
Juist de laagste inkomens
zullen dan het meest in
koopkracht achteruit-
gaan.

Klappen

José Happart, de omstre-
den Franstalige burge-
meester van de Vlaamse
gemeente Voeren heeft
donderdagavond tijdens
een gemeenteraadszitting
klappen opgelopen. Dat
gebeurde tijdens een
handgemeen dat ont-
stond toen Happart al
aan het begin van de
raadszitting bepaalde dat
het een bijeenkomst met
gesloten deuren zou zijn.
Dit besluit leverde een
protest op van Vic An-
ciaux, voorzitter van de
Vlaamse Volksunie, die
met enkele partijgenoten
aanwezig was.

Na het handgemeen
veroorloofde Happart de zit-
ting. Toen de rijkswacht
de orde had hersteld be-
sloot Happart de deuren
gesloten te houden tot de
begroting van de gemeen-
te aan de orde zou komen.

Solidariteit

Op zaterdag 9 maart organi-
seren verschillende comi-
tees Steun de Britse mijn-
werkers een gezamenlijke
demonstratie en manifes-
tatie. De demonstratie zal

uitdagingen betekenen dat het zijn over-
is het sandinistische regime daadwer-
kelijk omver te werpen. Op deze her-
haaldelijk gestelde vraag wilde hij
niet meer zeggen dan dat hij de men-
sen die tegen de verdreven dictator
Somoza hebben gestreden, de vrijhe-
den wil teruggeven die zij in 1979
verkregen hadden. Volgens de presi-
dent waren deze vrijheden de mensen
afgenomen door de sandinisten.

ten die verkiezingen voorloofde en
democratisch.

Strijd

Reagans toespraak komt op een
moment dat hij in een felle strijd is
verwikkeld met het Amerikaanse
Congres over het verlenen van steun
aan de contra-revolutionaire opstan-
delingen in en buiten Nicaragua. Het

gemobiliseerd die onder meer met
Russische tanks zijn bewapend. In het
noordelijke buurland Honduras vin-
den grootscheepse militaire oefenin-
gen plaats van de VS, Honduras en El
Salvador. De Nicaraguaanse minister
van defensie Ortega noemt het geen
toeval dat dergelijke oefeningen
plaatsvinden en de Amerikaanse pre-
sident tegelijk zulke uitspraken doet.

Maandag 25 fe
J.D. Meijerplei

Werkge met ko

Van een verslaggever

Bij de CAO-onderhandelingen
zijn problemen ontstaan, en
op het moment dat er knop-
arbeidstijdverkorting in 1
achterban nu raadplegen o-
onderhandelingen. Ook in
overleg in een impasse, o
invoering van ATV willen.

Op het moment dat het leek
knopen doorgehakt konden wor-
de onderhandelingen bij de sp
gen, wilden de NS plotseling
De Vervoersbond was er van
gaan dat de beslissing kon
nadat een technische werkgroep
verschillende mogelijkheden van
ter werken en herbezetting op
had gezet. De NS vinden echter
eerst nadere berekeningen ge-
moeten worden over de kosten
andere CAO-voorstellen, wat
onregelmatigheidstoelagen en
bele werktijden"

De leden van de Vervoersbond
ben zich echter al uitgekeerd
volledige herbezetting

Wh
22/2/85

Campagne gestart voor Zuidafrikaans verzet

1010 AABN

Nelson Mandela

Van een verslaggever

De Nederlandse anti-apartheidsbeweging is een solidariteitscampagne ge-
start met het Zuidafrikaanse verzet tegen de apartheid. De AABN doet een
beroep op alle Nederlanders om de zijde van het verboden Afrikaans
Nationaal Congres te kiezen en van de Nederlandse regering te eisen dat het
ANC financiële steun krijgt. Er zullen op grote schaal pamfletten en stickers
met de beeltenis van Nelson Mandela verkocht worden, hét symbool van de
strijd tegen de apartheid en voor een vrij en democratisch Zuid-Afrika.

Het AABN wijst er in een pers-
verklaring op dat de steun voor het
ANC „bitter noodzakelijk” is. Het
apartheidsregime bewijst volgens de
AABN voortdurend dat het niet be-
reid is tot serieuze onderhandelingen
met het verzet. Botha verlangt van
Mandela en het ANC dat ze hun
strijd staken alvorens hij wil praten.

Tegelijk reageert het regime mee-
dogeloos op alle verzet. Dat bewij-
zen de gebeurtenissen deze week in
Crossroads en de arrestatie van een
groot deel van de top van het Ver-
enigd Democratisch Front. Het ANC
stelt dat apartheid niet te hervormen
is, vervolgt de AABN, en citeert dan
Nelson Mandela's antwoord op Bo-

tha's aanbod hem vrij te laten. „Laat
Botha het geweld afzweren. Laat hij
verklaren dat hij de apartheid zal
afbreken... Laat hij vrijheid van po-
litieke activiteit garanderen, zodat
het volk kan beslissen wie het rege-
ren zal. Jullie vrijheid en de mijne
kunnen niet van elkaar gescheiden
worden. Ik kom terug!”

Actiemateriaal is te bestellen bij de
AABN, Lauriergracht 116, 1016 RR
Amsterdam. Pamfletten zijn gratis,
stickers kosten 25 cent te storten,
evenals steungeld, op postgiro
580900.

Zie ook pagina 5

VVD krabbelt terug in Hoofd-zaak

Van onze parlamentsredactie

De VVD-Tweede Kamer-fractie
heeft donderdag na een lange ver-
gadering besloten te blijven „res-
pecteren” dat minister Brinkman
(cultuur) de P.C. Hooftprijs niet

De laatste was er om middernacht

Niemand van de generaties die nu het verzet tegen de apartheid vormen heeft hem ooit gehoord of gezien en toch is hij het onbetwiste symbool ervan: Nelson Mandela, levenslange gevangene in de Pollsmooregevangenis in Kaapstad. Deze week in het Groene profiel: de man die eenzijdig de agenda vaststelt van de enige soort 'onderhandelingen' die plaatsvinden tussen Pretoria en het ANC: die over zijn vrijlating.

Hem opsluiten viel al niet mee. Een maand na Sharpeville werd het ANC verboden. Vijftien maanden lang maakte de Zuidafrikaanse veiligheidspolitie jacht op Nelson Mandela. De opvallende, 1,93 meter lange, oratorisch begaafde en tot in alle uithoeken van het land bekende verzetsleider slaagde erin om in allerlei vermommingen een massastaking voor te bereiden.

Mandela reisde het hele Afrikaanse continent af, sprak alle belangrijke Afrikaanse nationalistische leiders, volgde een stoomkursus guerrillatechnieken in Algerije. Zei later tegen zijn rechters over die periode: „Het maakte een enorme indruk op mij. Voor het eerst in mijn leven was ik een vrij man; vrij van blanke onderdrukking, van de idiotie van de apartheid en raciale arrogantie.... Waar ik ook kwam, ik werd behandeld met menselijke waardigheid.”

Hem vrijlaten lijkt een nog grotere opgave. Nu binnen de apartheid de politieke crisis om zich heen grijpt krijgen president Botha's aanbiedingen tot vrijlating bijzondere betekenis en aandacht, maar nieuw zijn ze niet. Al in 1984 biedt Pretoria tot tweemaal toe vrijlating aan, op voorwaarde dat Mandela zich in het 'thuisland' Transkei vestigt. Er worden van tijd tot tijd aktes voor zijn vrijlating gevoerd, soms onder de meest onverwachte bijval. In 1980 bijvoorbeeld van generaal Hendrik van den Bergh, die hem als chef van de veiligheidspolitie destijds eigenhandig had opgesloten. In 1977 beloofde de toenmalige premier Vorster aan de Amerikaanse vice-president Walter Mondale een vrijgeleide voor Nelsons vrouw Winnie Mandela, op voorwaarde dat ze nooit meer terug zou komen. Het laten vertrekken van de Mandelas naar waar ze niet willen - de gevangenis, Winnies verbanningsoord, 'thuislanden', buitenland - beheerst nu al meer dan twintig jaar onafgebroken hun bestaan. Zelfs de Nederlandse Tweede Kamer sprak in 1983 per motie uit dat Nelson Mandela moest worden vrijgelaten „en moet kunnen rekenen op politiek asiel in Nederland”.

Volgens Pretoria's nieuwste aanbod, op 21 januari Mandela officieel ter kennis gebracht, hoeft hij 'alleen maar' geweld af te zweren. Alweer niet nieuw, en alweer niet noodzakelijk afkomstig uit de koker van het regime zelf. Helen Suzman bezoekt als parlementslid van de blanke oppositie al in 1969 Robbeneiland, nadat zwarte politieke gevangenen in een petitie erop hadden gewezen dat blanke politieke gevangenen ook niet de volle strafmaat hoeven uit te zitten. „Waar het om gaat is, Nelson”, moet Suzman volgens een medegevangene hebben gezegd, „ben je bereid af te zien van geweld en van de gewapende strijd? Want jouw strijd gaat door. Het is waar, de opstandelingen van 1918 werden vrijgelaten, Nazi's als Robey Leibbrandt werden vrijgelaten, maar hun strijd was afgelopen, zij waren verslagen. Maar die van jou gaat door, dat verzwakt je zaak en ik kan dus niet om de vrijlating vragen.”

Ook Amnesty International voert geen echt grote actie voor Mandela. Geweld, dat ligt nergens goed. Botha wil wel graag

Nelson Mandela op Robbeneiland in 1966

Nelson Mandela

van de martelaar af, maar zolang deze daar niet op in gaat is de aantoonbare gewelddadigheid van een man die na 22 jaar liever in de cel blijft dan geweld afzweert, mooi meegenomen.

Zijn cel op Robbeneiland is 2½ bij 2½ meter en 3 meter hoog. Grijze stenen, een peertje van 40 watt. Behalve een matras was er in 1964 niets. Geen tafel, geen stoel, geen planken. Na diverse verzoeken wordt er een tafel van 50 bij 70 centimeter bijgezet, later gevolgd door wat boekenplanken. Ergens in 1973 of '74, toen Mandela ziek was, moet hij een bed hebben gekregen, en, dank zij rugklachten een stoel. Robbeneiland. Het is Alcatraz en Duivelseiland tegelijk. Een hard regime, een hard klimaat.

De briljante pleiter van het advocatenkantoor Mandela-Tombo, de huidige president van het ANC, studeerde rechten, letteren, filosofie en kunstgeschiedenis. Volttooid in de 48 uur die lagen tussen de laatste procesdag en zijn vonnis nog een skriptie voor zijn postdoctorale rechtenstudie in Londen. Tot februari 1965 slaat hij op de binnenplaats op Robbeneiland stenen in stukjes met een 4-pondshamer. Van 1965 tot 1974 hakt hij met een houweel kalksteen en laadt de stukken in vrachtwagens. Daarna volgt een paar jaar zeewier verzamelen, met blote handen, soms afgewisseld met kalksteen hakken. Daarna zijn z'n bezigheden niet duidelijk. Vasstaat dat er ook enkele jaren in het geheel niets wordt gedaan, hetgeen automatisch vrijwel totale isolatie betekent. Langzaam worden lees- en studiefaciliteiten verruimd, maar alles onder censuur, hetgeen, merkwaardig genoeg in dit puriteinse land, het minst van toepassing blijkt op seks en misdaad. Eenmaal komen er, door toedoen van het Rode Kruis, opeens dertig nieuwe boeken, waarvan om nooit opgehelderde redenen 25 van Daphne du Maurier.

Het leven van zijn vrouw Winnie Mandela wordt in toenemende mate gevuld met vervolging, huisarrest, gevangenisstraf, deportatie. Het soort leven dat Nelson leidde, waarover hij later tegen zijn rechters zou zeggen „dat je beter in de gevangenis kunt zitten.” Na de Soweto-opstand van 1976 wordt ze verbannen naar het

afgelegen dorp Brandfort, midden in Oranje Vrijstaat. Hier leeft de stem van miljoenen stedelijke zwarten te midden van Boeren die klaimen de konservatiefsten van het land te zijn. Over hen gaat het verhaal dat ze onlangs geld inzamelden en dit naar een universiteit stuurden met het verzoek „eens en voor altijd te bewijzen dat de aarde plat is.” Bij wijze van tijdverdrijf loopt Winnie er hardnekkig door ingangen die niet voor zwarten bedoeld zijn, maar slaagt er intussen moeiteloos in het wereldberoemde gezicht van het zwarte verzet te worden. Het regime gaat zich te buiten aan de meest kinderachtige pesterijen. Zelfs het recht van haar dochter Zindzi, die helemaal niet onder de *banning-order* valt, om vriendinnen te ontvangen, moet voor de rechtbank worden bevochten.

Als Nelson Mandela in 1982 naar de Pollsmooregevangenis in Kaapstad wordt overgebracht gaat aanvankelijk het gerucht dat de toestand daar nóg slechter is. In januari van dit jaar krijgt Europarlementariër Lord Nicolas Bethell toestemming Mandela te bezoeken. Met de kennelijke bedoeling, aldus Bethell, te constateren dat de levenslange gevangene in goede gezondheid verkeert en goed wordt behandeld. Mandela ontvangt hem alsof de gastvrije naam van Pollsmoore hem persoonlijk ter harte gaat. Werd hij door medegevangenen op Robbeneiland omschreven als „de vanzelfsprekende leider, doch gereserveerd; iemand die zichzelf geleerd heeft zijn emoties en woede in bedwang te houden”, uit Bethells verslag in de *Mail on Sunday* komt een ontspannen Mandela naar voren. Hij zit in een zespersoonscel, studeert overdag en krijgt kranten, waaronder de *Guardian Weekly* en *Time*, verzorgt een eigen moestuintje. Wijst Lord Bethell op de hulpvaardige hand in die tuin van zijn permanente bewaker majoor Fritz van Sittert, die het gesprek zwijgend bijwoont. Sprekend over het geweld van het ANC zegt Mandela beminlijk: „Ik zou bijvoorbeeld niet graag zien dat onze mannen de majoor hier vermoorden.” Afgezien van die ene, in 1978 van Robbeneiland gesmokkelde en pas twee jaar later aangespoelde brief waarin hij opnieuw oproept tot gewapend verzet, was

er weinig bekend van de ontwikkeling van Mandela's politieke denkbeelden gedurende 22 jaar cel. Enige verwarring ontstaat in de anti-apartheidsgelederen door de uitspraak van Mandela tegenover Bethell „dat ze ons moeten behandelen als een politieke partij en met ons moeten onderhandelen.” De chefstaf van de militaire vleugel van het ANC, Joe Sovo, verklaart in dezelfde tijd tegenover de *Guardian* dat er voorlopig geen sprake is van onderhandelingen, eerder van toenemend geweld. Via zijn dochter Zindzi, op een bijeenkomst van 8000 mensen in Soweto verduidelijkt Mandela zijn standpunt: „Alleen vrije mensen kunnen onderhandelen.... Jullie vrijheid en de mijne zijn niet te scheiden.”

Mandela vragen 'geweld af te zweren' is hetzelfde als hem vragen de beroemd geworden pleidooien die hij hield bij zijn eigen processen in te trekken. Niet dat daarin geweld als een onvergankelijk geloofsartikel ligt verankerd. Integendeel. „Black man in a white man's court, 1962, en *I am prepared to die* van 1964 moeten eerder monumenten van geweldloosheid worden genoemd.

Tijdens zijn proces in 1962, waar Mandela zijn eigen verdediging voert, brengt hij de rechtbank tot wanhoop door de persoonlijke sekretaris van premier Verwoerd aan een kruisverhoor te onderwerpen. Inzet is een brief die Mandela schreef aan Verwoerd namens een conferentie in Pietermaritzburg op 25 en 26 maart 1961 met betrekking tot het uitroepen van de republiek op 31 mei. Een ramp in het land, aldus de oproep van 1500 delegaties uit het hele land, kan alleen maar worden voorkomen door een nationale konventie bijeen te roepen die alle Zuidafrikanen vertegenwoordigt.

Heeft Verwoerd deze brief beantwoord? Nee, de premier heeft die niet beantwoord. Is de getuige niet van mening dat de brief zaken van vitaal belang voor het overgrote deel van de burgers bevat? Na veel vijven en zessen moet de sekretaris dat toegeven. Is de getuige dan niet van mening dat het in een beschaafd land niet mag voorkomen dat de premier brieven met betrekking tot vitale belangen van de meerderheid van de bevolking onbeantwoord laat? Het kruisverhoor vormt de aanloop naar een magistraal slotbetoog waarin een halve eeuw delegaties, brieven, sit-downs, werkonderbrekingen, geweldloze vormen van protest in alle soorten en maten niets anders bij de Zuidafrikaanse overheid weten los te maken dan repressie van de meest gewelddadige soort. En tot het slotpleidooi in 1964 waarin Mandela de onontkoombare overgang van het vijftig jaar geweldloze ANC naar een strategie van sabotage en verzet beschrijft.

Hij, symbool van de gewapende strijd, oprichter van het militaire ANC-kommando *Umkhonto we sizwe* (speer van de natie), levenslang veroordeeld op beschuldiging van sabotage, heeft een van de meest indrukwekkende bijdragen geleverd aan het denken over de relatie tussen geweldloos en gewelddadig verzet. Nog steeds is het een raadsel hoe het gewapend verzet erin slaagt temidden van de gewelddadige werkelijkheid van de apartheid, het aantal burgerslachtoffers bij aanslagen beperkt te houden.

De grondlegger ervan heeft weinig om af te zweren. Hij hoort eerder thuis in het rijtje van Mahatma Gandhi en Martin Luther King dan van Che Guevara en Mao Tse Toeng.

SIMONE SCHREUDER

'Jouw strijd gaat door, Nelson, dat verzwakt je zaak'

Volkscrant 2/3/85, p. 15

ADVERTENTIE

Giro 580900

nelson mandela (ANC)
**VECHT VOOR
VRIJHEID** IN ZUID-
AFRIKA!
die stryd stem iles

ook financieel giro 580900 o.v.v.
'ondergronds verzet'
ANTI-APARTHEIDSBEWEGING NEDERLAND

Trouw 23/2/85, p. 7

ADVERTENTIE

nelson mandela (ANC)
**VECHT VOOR
VRIJHEID** IN ZUID-
AFRIKA!
die stryd stem iles

giro 580900

ook financieel giro 580900 o.v.v.
'ondergronds verzet'
ANTI-APARTHEIDSBEWEGING NEDERLAND

nelson mandela (ANC)
**VECHT VOOR
VRIJHEID** IN ZUID-
AFRIKA!
die stryd stem iles

giro 580900

ook financieel giro 580900 o.v.v.
'ondergronds verzet'
ANTI-APARTHEIDSBEWEGING NEDERLAND

NRC 23/2/85

pag. 4

Kleine inventarisatie van de Mandela-stickeractie

Inkomsten giro (voor zover geregistreerd)

totaal bedrag: f 4.293,- (-owel aktie als ondergronds verzet), waarvan 2 keer 1.000,- (o.a. Diakonnie Geref. kerk)

totaal aantal stortingen (geregistreerd): ± 50

Geregistreerde politici (nav mailing): 6

Bestellingen van stickers en pamfletten:

14 x wereldwinkels

7 x diverse organisaties (anti-fascisme/racisme)

7 x WZA's en stedengroepen

17 x individuen

2 x vakbond (Voedingsbond, Kunstenbond)

4 x politieke partijen (CPN-kongres, CPN-distrikt A'dam, PSP-Velzen, PSP-Zwolle)

Publikaties en meesturen:

Ontzet (LaVeVaWeWi)

Aanéén (ABVA-Kabo)

Bijeen

Jeugd (ANJV) ligt nog aanvraag

Vakbondskrant (FNV)

Linksom (PSP-Ijmond)

BLUF!

kunsten bondkrant

Andere verspreiders:

Jonge Socialisten

SRVU

Vastenaktie Haarlem

Februari herdenking

COSAN

Reakties op mailingen:

HIVOS - 3 afdelingen doen verspreiding, landelijk niets

Justitia et Pax - niets

IKVOS - geen geld, wel oproep naar veldwerkers

Diakon-al Buro geref. kerken - 1.000,-

Voedingsbond FNV - regionale verspreiding (10 x)

*telefonische reacties
nog niet geïnventariseerd*

© VARA-1985 nr

Vara's Buitenlandse Zaken (BZ), Hilversum 2, mono, op:
A: uitzending BZ 22 februari EN mw Winnie Mandela;
B: Zinzi Mandela EN uitzending BZ 5 april 1985

VARA

BZ: NELSON MANDELA

C-60

nelson mandela (ANC)

**VECHT VOOR
VRIJHEID** IN ZUID-
AFRIKA!

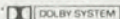
die stryd stem 11e

VERMENIGVULDIGING, KOPIEËREN OF NADRIJCKEN IS VERBODEN
DEZE CASSETTE IS UITSLUITEND BESTEMD VOOR
GEBRUIK IN DE HUISELIJKE KRING !

Op de A-kant van deze cassette: Een aflevering van het radioprogramma BZ van 22 februari '85, waarin een portret van Nelson Mandela, eindigend met muziek van Amandla. Aansluitend een telefoongesprek met mw Winnie Mandela, vanuit 'n telefooncel in haar 'woonplaats' (de plaats waarheen zij verbannen is) Brandfort. Op de B-kant: De verklaring van Nelson Mandela van 10 februari '85, waarin hij het regerings-aanbod tot zijn vrijlating weigert te aanvaarden; deze verklaring wordt door zijn dochter, Zinzi, voorgelezen. Nederlandse vertaling gelezen door Letty Kosterman en K Roskam. Verder de aflevering van BZ van 5 april '85 over Radio Freedom, de ondergrondse verzetsradio van Zuid-Afrika, aangevuld met geluid van Radio Freedom en muziek van Amandla. BZ (Buitenlandse Zaken) is 'n programma onder redactie van Robert Leenheers, K Roskam en Bert Tiddens. Cassette-compilatie: Karel Roskam (VARA) en Kier Schuringa (AABN, de Anti Apartheids Beweging Nederland), De AABN zamelt geld in om Radio Freedom het werken mogelijk te maken - uw bijdrage hieraan kan worden overgemaakt op postgiro 580 900 tnv. AABN-Amsterdam (vermelden: Voor Radio Freedom). Korrespondentie: (wilt U zo vriendelijk zijn om in uw brief antwoordpostzegels bij te sluiten) AABN, Postbus 10 500, 1001 EM Amsterdam. Informatie: 020 - 23 73 35. Amandla appears by courtesy of the African National Congress, ANC, New York and Stockholm branches. Deze cassette kwam mede tot stand door de bereidwillige medewerking van de N.O.S., haar technici, Advisual-Utrecht, MCR Studio's - Amersfoort en Sonortape-Maarssebroek. Druk: Sonortape.

PRIJS PER STUK, INKLUSIEF VERZENDKOSTEN EN B.T.W. fl. 12.50.
VIA AABN. POSTGIRO 580900. POSTBUS 10500,
1001 EM AMSTERDAM
MET VERMELDING:

• C-60 • BZ • NELSON MANDELA

Anti-Apartheids
Beweging
Nederland

VARA,
tav Koos Zwart,
Postbus 175,
1200 AD Hilversum.

Amsterdam, 26/3/1985

Beste Koos Zwart,

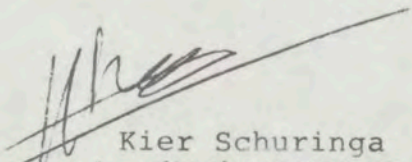
Zoals beloofd hierbij de schriftelijke bevestiging dat de copyrights voor de beide LP's waarvan enkele nummers op de te maken Nelson Mandela kassette worden gebruikt, bij de ANC-kantoren in resp. Stockholm en New York rusten. Zij hebben er geen enkel bezwaar tegen als wij de nummers gebruiken, integendeel.

De beide relevante adressen zijn:

- voor de LP "AMANDLA - first tour live": African National Congress,
L.Mabuza, Chief Rep.,
P.O.Box 2073, S-103 12,
Stockholm 2, Zweden.
- voor de LP "LIBERATION": African National Congress,
Chief Representative,
801 Second Avenue Apt. 405,
New York, NY 10017, U.S.A.

Verder sluit ik een paar exemplaren bij van de stikker Nelson Mandela ANC) VECHT VOOR VRIJHEID in Zuid-Afrika. Wat ons betreft is het zeer belangrijk dat de kassette zo veel mogelijk, ook kwa presentatie, aansluit bij het materiaal van deze actie. Daar hangt dus ook het aantal exemplaren van af dat wij willen afnemen. Als de stikker de buitenkant van de kassette gaat vormen c.q. daar zeer duidelijk herkenbaar op verschijnt, zijn we bereid minstens de helft van de oplage, d.w.z. 250 stuks af te nemen. Met dien verstande dat onze kostprijs niet hoger dan f7,- à f7,50 p.s. mag worden, zodat we de kassette net als de VARA zonder problemen (inklusief verpakking en porto) voor f10,- kunnen aanbieden. Een wat grotere afname, bijv. 300 ex., is ook mogelijk, mits de kostprijs ook lager is zodat onze totale investering niet de + f1800,- te boven gaat. Ik hoop uiterlijk vrijdag van je te horen of we op deze manier tot afspraken kunnen komen, dan kan de kassette in het komend nummer van ons blad, dat medio april uitkomt, goed aangekondigd worden.

Met vriendelijke groeten, voor de AABN,

Kier Schuringa

Aan:

betreft: ondersteuning sticker-actie

Amsterdam, 19 maart 1985

Geachte mevrouw, mijnheer,

Gedurende de afgelopen weken heeft de Anti-Apartheids Beweging Nederland (AABN) een groot aantal kerkelijke, politieke, vakbonds- en vrouwenorganisaties telefonisch benaderd met het verzoek mee te werken aan een stickeractie voor steun aan het ondergronds verzet in Zuid-Afrika.

Tientallen doden zijn gevallen en honderden gewonden bij het harde optreden van het apartheidsregiem in de zwarte woonwijk Crossroads op 18 februari jl. De dag daarop werden veertien leiders van het Verenigd Demokratisch Front (UDF) en de vakbond SAAWU gearresteerd. Zeven van hen werden beschuldigd van hoogverraad. Zij moeten op 29 maart a.s. voor de rechter verschijnen, evenals de acht eerder gearresteerde UDF-leiders.

Tezelfdertijd heeft apartheidspresident Botha voorwaardelijke vrijlating aangeboden aan Nelson Mandela. Mandela zou afstand moeten nemen van de gewapende strijd; de gewapende strijd waartoe het ANC na vijftig jaar geweldloosverzet werd gedwongen door de repressie van Pretoria.

Door middel van dit soort manoeuvres probeert Botha een wig te drijven tussen de verschillende verzetsorganisaties. Dat zal hem niet lukken: keer op keer demonstreert de zwarte bevolking van Zuid-Afrika zijn eenheid.

Deze nieuwe aanval van het apartheidsregiem op het Zuidafrikaans verzet was voor de AABN aanleiding om een steunkampanje voor het verzet te starten. De stickeractie maakt deel uit van deze kampanje: door middel van de verspreiding van stickers willen wij de solidariteit met het verzet in Zuid-Afrika een nieuwe impuls geven.

Voorwaarde voor het succes van deze kampanje is dat de stickers op grote schaal verspreid gaan worden. Wij denken op twee manieren in totaal ca. 200.000 stickers te kunnen verspreiden. Enerzijds willen we dat doen door de stickeractie te integreren in de jongerenkampanje van de AABN die volgende maand van start gaat. Anderzijds door allerlei organisaties te vragen de stickers mee te sturen met hun periodieken of mailingen aan leden en/of kontakten.

Voor de produktie van deze 200.000 stickers is een bedrag van ca. f 20.000,- nodig. Aangezien de subsidies die de AABN voor haar werk ontvangt alleen personeels en organisatiekosten betreffen, moeten wij voor dit doel andere financieringsbronnen vinden.

Konkreet willen wij u daarom de volgende twee verzoeken voorleggen: Ten eerste het verzoek om een financiële bijdrage. Daarmee kunt u de produktie van de stickers en daarmee het uitvoeren van deze actie mogelijk maken. Met een bijdrage van f 1000,- kunt u bijvoorbeeld de produktie van 10.000 stickers mogelijk maken.

Ten tweede het verzoek om via uw kanalen (periodieken, mailingen, bijeenkomsten) stickers te verspreiden.

Graag vernemen wij van u of het uw organisatie mogelijk is aan (één van) deze verzoeken te voldoen.

Met vriendelijke groet,

Anti-Apartheids Beweging Nederland

Peter Ruwhof (staflid).

Lauriergracht 116 1016 RR Amsterdam Postbus 10500 1001 EM Amsterdam (020) 2373 35 Giro 580900

Notitie mbt de MANDELA-STIKKER AKTIE

In DB en staf besloten dat we de komende week moeten proberen duidelijk te krijgen wat de mogelijkheden zijn om de aktie een grote omvang (en daarmee langlopend karakter) te geven. Daarvoor noodzakelijk om alle benaderde landelijke organisaties na te bellen + (doet Conny) bekijken wat er op internationaal nivo aan mogelijkheden ligt.

Daarom hierbij 5 lijsten met in categorieën ingedeelde organisaties tbv nabellen: 15 politieke partijen en hun jo-org. (a)
 13 andere jongeren-org. (b)
 16 overige org. (oa vakbonden) (c)
 17 kerkelijke en mede-financieringsorg. (d)
 een selectie te maken uit 50 aangeschreven vrouwenorg. (e)

Jan van Loon is al bezig met lijst (d); ik stel voor dat Fons lijst (a) doet, Vincent lijst (b), ikzelf in overleg met Lucia en Peter lijst (b) en Corry lijst (e).

Als het goed is zijn alle organisaties 26 of 27 februari aangeschreven met een brief annex pamflet (+ stikker) met aankondiging van de aktie en algemeen verzoek om ondersteuning.

Belangrijkste punten bij het nabellen zijn m.i.:

1) we willen de aktie ~~xxx~~ op grote schaal gaan voeren en dus langer door laten lopen (bijv. rest van het jaar); aktuele ontwikkelingen in ZA zullen wrsch. genoeg aanknopingspunten blijven bieden (Mandela, UDF-proces, opstanden/verzetsakt. etc.) om de noodzaak van steun aan het ondergrondse verzet voortdurend aan de orde te blijven stellen.

Nu gaat het erom om vast te stellen of en in hoeverre dat politiek, financieel en organisatorisch haalbaar is.

2) We vragen van organisaties drie dingen: kan en/en + en/of

- financiële steun voor de onkosten van de aktie (zie PS1);
- steun in de vorm van distributie van de stikers etc. aan hun afdelingen/leden, via mailingen, insluiten bij blad etc.; bij voorkeur zo veel mogelijk door hen betaald - de stikers etc. (dan is het in feite alg. financiële steun ook) of anders in elk geval de kosten van de verzending/bijsluiting;
- het publiciteit (via eigen media) ondersteunen van de aktie; naast het direkte aktiemat. kunnen we daarvoor natuurlijk ook achtergrondinfo uit ZAN, pers etc. aanbieden.

PS1: Het maken van 100.000 grote + 100.000 kleine stikers kost zo'n f12.000; met de kosten van de advertentie zit je dan al op f20.000

PS2: Bij de jo-org. moet uiteraard rekening gehouden worden met de jongerenkamp.; het lijkt me dat we de stikkeraktie gewoon als één van de aktiemogelijkheden van deze campagne moeten gaan gebruiken.

PS3: Een idee is om (op kortere of langere termijn) ook een stikker met Albertina Sisulu uit te geven (vrouw/zowel UDF als ANC en Women's Fed./zal wrsch. terecht staan voor hoogverraad)

PS4: Als de aktie echt van de grond komt zullen we wrsch. ook wel ander aktiemat. moeten maken, bijv. een affiche met Mandela en uitspraak ~~xxx~~ van hem o.i.d. (of Mandela + Albertina Sisulu bijv.).

PS5: Omroepen (bladen) en pers aparte categorie.

kier

Aan:

betreft: Kampagne voor vrijheid in Zuid-Afrika

Amsterdam, 1 maart 1985

Geachte mevrouw, mijnheer,

Het gaat er hard aan toe in Zuid-Afrika. De politie en het leger worden op de bewoners van Crossroads bij Kaapstad afgestuurd, waarbij er met scherp wordt geschoten op ongewapende demonstranten. Het gevolg: tientallen doden, honderden gewonden, een onbekend aantal arrestaties. De leiders van het United Democratic Front worden opgepakt en van hoogverraad beschuldigd, evenals vrijheidsstrijders van het Afrikaans Nationaal Congres.

In die sfeer van repressie biedt Botha ANC-leider Nelson Mandela vrijlating uit de Pollsmoor gevangenis aan, in ruil voor het afzweren van de gewapende strijd. Een verdeel- en heersspel waar Mandela (en met hem de zwarte bevolking) echter niet op in gaan. Nelson Mandela in reactie op Botha's voorwaarden: "Jullie vrijheid (die van de bevolking van Zuid-Afrika) en de mijne kunnen niet van elkaar gescheiden worden".

In reactie op het gewelddadig optreden tegen de boven- en ondergrondse verzetsbeweging in Zuid-Afrika heeft de Anti-Apartheids Beweging Nederland besloten om een financiële steunkampagne voor het ondergrondse verzet onder leiding van het ANC te starten. Er zijn vele duizenden stickers met het beeltenis van Nelson Mandela, hét symbool van de strijd in Zuid-Afrika, in omloop gebracht (zie bijlage) en op zaterdag 23 en woensdag 27 februari alsmede op zaterdag 2 maart verschenen er in het NRC-Handelsblad, Trouw, de Volkskrant en De Waarheid ingezonden mededelingen waarin wij de Nederlandse bevolking oproepen het ondergrondse verzet financieel te ondersteunen.

Deze advertentiekampagne drukt zwaar op het (bescheiden) budget van onze organisatie (de kosten bedragen ongeveer achtduizend gulden).

Wij willen u hierbij vragen ons te hulp te komen. Vandaar dat u (en naast u nog zo'n 150 Nederlanders uit de politiek, de vakbeweging, kerkelijke kring, de omroep, de vrouwenbeweging, enzovoorts) deze brief ontvangt.

Wanneer u ons initiatief een warm hart toedraagt willen wij u vragen een bijdrage te storten op postgironummer 580900 van de Anti-Apartheids Beweging Nederland te Amsterdam, onder vermelding van "bijdrage advertentiekosten vrijheid in Zuid-Afrika".

Daarnaast vragen wij u te overwegen de Nederlandse regering te verzoeken de Zuidafrikaanse bevrijdingsbeweging ANC financieel te ondersteunen en boycotmaatregelen tegen Zuid-Afrika te treffen. Wanneer u (of wellicht de organisatie of instelling waartoe u behoort) een brief of telegram naar de Nederlandse regering zoudt sturen, dan stellen wij het zeer op prijs daarvan een afschrift te ontvangen.

Wij hopen op uw ondersteuning te mogen rekenen.

met vriendelijke groet,

bijlagen: sticker, pamflet

Conny Braam (voorzitster)

ANTI-APARTHEIDS BEWEGING NEDERLAND

Lauriergracht 116, 1016 RR Amsterdam, Postbus 10500, 1001 EM Amsterdam
Postgiro 580900, telefoon 020 - 237335 / 257952

Aan: organisaties en politieke partijen in Nederland,
plaatselijke Zuidelijk-Afrika groepen en wereldwinkels

Amsterdam, 26 februari 1985

Beste mensen,

Naar aanleiding van het uiterst gewelddadige optreden van leger en politie in de zwarte woonwijk Croosroads bij Kaapstad in Zuid-Afrika en van de pogingen van het apartheidsregiem om verdeeldheid in de verzetsbeweging te zaaien en het verzet te ontwrichten door de leiders van het United Democratic Front te arresteren, is de Anti-Apartheids Beweging Nederland een financiële steunkampanje voor het Afrikaans Nationaal Congres (ANC) begonnen.

Als gevolg van het harde optreden van het apartheidsregiem zijn in Crossroads tientallen doden gevallen, en honderden gewonden. Een onbekend aantal mensen werd gearresteerd. Zes leiders van het United Democratic Front werden gearresteerd en van hoogverraad beschuldigd, evenals acht UDF-leiders die vorig jaar werden gearresteerd en vele verzetsstrijders van het ANC.

Tegelijkertijd bood Botha aan dat ANC-leider Nelson Mandela zal worden vrijgelaten mits hij de gewapende strijd afzweert. Het ANC werd na vijftig jaar gewelddoos verzet tot de gewapende strijd gedwongen door de harde repressie van het apartheidsregiem, Mandela heeft elke vrijlatingop voorwaarden dan ook zonder meer afgewezen. Botha probeert door middel van dit soort voorstellen verdeeldheid te zaaien in de verzetsbeweging, maar dat lukt hem niet: de zwarte bevolking verwerpt de trucs van Pretoria volledig.

De Anti-Apartheids Beweging Nederland roept iedereen op om de financiële steunkampanje voor het ondergronds verzet van het ANC tot een succes te maken. Dat kan door mee te werken aan de verspreiding van stickers met de beeltenis van Nelson Mandela. Het is de bedoeling dat deze (grote en kleine) stickers op grote schaal worden opgeplakt op duidelijk zichtbare plaatsen als auto's, fietsen, ramen, deuren, enz.

Wij roepen organisaties, politieke partijen, wereldwinkels, plaatselijke aktiegroepen en andere instellingen op om mee te werken aan het bekendheid geven aan deze aktie en aan het verspreiden van de stickers. Wij denken dan bijvoorbeeld aan berichtjes in uw bladen, het aankondigen van de aktie op vergaderingen en het verspreiden van stickers onder leden. Ook kunt u als organisatie natuurlijk financieel bijdragen aan de steunkampanje voor het ANC. Bijdragen kunt u storten op postgiro 580900 t.n.v. de AABN te Amsterdam o.v.v. 'ondergronds verzet'.

Wij vragen u ook om uw leden op te roepen om op zaterdag 2 maart a.s. deel te nemen aan de protestdemonstertie die Komitee Zuidelijk Afrika, Kairos en de AABN organiseren tegen de terreur van het apartheidsregiem, voor een boycot van Zuid-Afrika en voor steun van de Nederlandse regering aan het ANC en het UDF.

Vertrek om 14.00 uur vanaf het Leidsplein in Amsterdam. Na afloop zullen in de Dominicuskerk aan de Spuistraat Max Sisulu van de ANC-unit in Nederland (en zoon van de van hoogverraad beschuldigde verzetsleidster Albertina Sisulu), ds. Roos namens de kerken, J.N. Scholten namens de Europese Parlemetariers tegen Apartheid en Conny Braam namens de Zuidelijk Afrika beweging spreken.

Met vriendelijke groet,

Peter Ruwhof (staflid AABN)

Bestelstrook sturen naar AABN, Postbus 10500, 1001 EM Amsterdam. Of even bellen: 020-237335:257952.

naam:.....	bestelt ..... grote en ..... kleine stickers
adres:.....	à f 0,25 (30% korting bij grote aantallen) en
postkode/plaats:.....	..... pamfletten (gratis).

nelson mandela (ANC)

VECHT VOOR VRIJHEID IN ZUID- AFRIKA!

die stryd stem iles

Anti-Apartheidsbeweging Nederland (020) 23 73 35 Giro 580900

In reactie op het gewelddadige optreden van de Zuidafrikaanse politie tegen de bevolking van Crossroads heeft de Anti-Apartheids Beweging Nederland besloten om op 22 februari 1985 een solidariteitsaktie met het verzet tegen apartheid te starten. De AABN doet een beroep op alle Nederlanders de zijde van het Afrikaans Nationaal Congres (ANC) te kiezen en van de Nederlandse regering te eisen dat zij het ANC financiële steun verleent. Op grote schaal worden deze pamfletten verspreid en worden er stickers verkocht met de beeltenis van Nelson Mandela, hét symbool van de strijd van het ANC voor een vrij en democratisch Zuid-Afrika.

Het apartheidsregiem bewijst immers keer op keer dat het niet bereid is met de leiders van de verzetsbeweging tot serieuze onderhandelingen over de overdracht van de macht aan een meerderheidsregering te komen. Botha antwoordt uitsluitend gewelddadig op het boven- en ondergrondse verzet. Tegelijkertijd biedt hij Mandela vrijlating uit de Pollsmoor gevangenis aan in ruil voor het afzweren van de gewapende strijd en wordt het ANC uitgenodigd de wapens neer te leggen, die de bevrijdingsbeweging onder dwang van het geweld van het regiem heeft opgenomen.

Dat Pretoria onverminderd door gaat met haar repressie blijkt uit de moord op ongewapende demonstranten in Crossroads, het neerschieten van stakende mijnwerkers, het arresteren en van hoogverraad beschuldigen van leiders van het United Democratic Front en de processen tegen strijders van Umkhonto we Sizwe (de gewapende vleugel van het ANC). Ook de zogenaamde 'hervormingen', door de zwarte bevolking vierkant van de hand gewezen, zijn uitsluitend bedoeld om verwarring te zaaien en het bouwwerk van de apartheid te verstevigen. Het ware gezicht van apartheid is en blijft geweld.

Het ANC stelt dat apartheid niet te hervormen is. Nelson Mandela antwoordde dan ook als volgt op de voorwaarden van Botha:

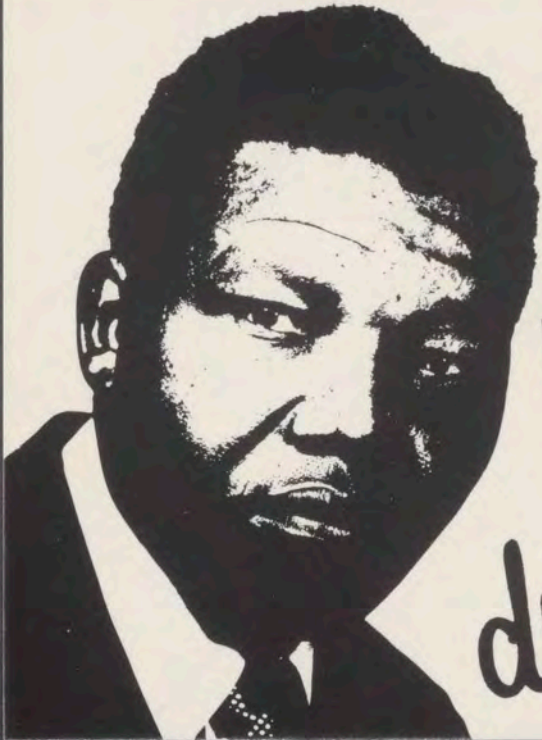
"Laat Botha het geweld afzweren. Laat hij verklaren
dat hij de apartheid zal afbreken.(...) Laat hij vrijheid van
politieke activiteit garanderen, zodat het volk kan
beslissen wie het regeren zal.(...) Jullie vrijheid en de mijne
kunnen niet van elkaar gescheiden worden. Ik kom terug!"

De Nederlandse regering moet boycotmaatregelen treffen. Nederlandse bedrijven moeten weg uit Zuid-Afrika. Den Haag moet nu financiële steun verlenen aan het Afrikaans Nationaal Congres, de bevrijdingsbeweging van Zuid-Afrika.

De AABN heeft girorekening 580900 opgesteld voor financiële steun aan het ondergrondse verzet van het ANC, en roept iedereen op de stickers "Vecht voor vrijheid in Zuid-Afrika" in het hele land te verspreiden.

Aktiemateriaal: pamfletten (gratis), kleine en grote stickers (beide f 0,25) en Zuidelijk Afrika Nieuws nr. 131 (februari 1985, f 2,50).

Telefonisch (020-237335 of 257952) of schriftelijk (Lauriergracht 116, 1016 RR Amsterdam) te bestellen bij het sekretariaat van de AABN.

nelson mandela (ANC)

VECHT VOOR

VRIJHEID IN ZUID-**AFRIKA!**

die stryd stemme

Anti-Apartheidsbeweging Nederland (020) 23 73 35 Giro 580900

Hier is de volledige tekst, voorgelezen door zijn dochter, Zinzi Mandela:
"Vrijdag hebben mijn moeder en onze advocaat mijn vader bezocht in de Polls-
moor gevangenis, om zijn antwoord op Botha's aanbod van een voorwaardelijke
invrijheidstelling te krijgen.

De gevangenis-directie poogde het afleggen van deze verklaring te verhin-
deren, maar daar wilde hij niets van horen; hij maakte duidelijk dat hij de
verklaring aan jullie, het volk, zou richten.

Vreemden, zoals Bethell uit Engeland en professor Dash uit de Verenigde
Staten, hebben in de afgelopen weken toestemming gekregen van Pretoria om
mijn vader te bezoeken, zonder enige beperking, maar Pretoria kan jullie, het
volk, niet toestaan om rechtstreeks te horen wat hij te zeggen heeft. Hij zou
hier zelf moeten staan om jullie te vertellen wat hij vindt van deze verkla-
ring van Botha. Dat mag hij niet.

Mijn moeder, die zijn woorden ook gehoord heeft, mag jullie ook niet toespre-
ken vandaag.

Mijn vader en zijn kameraden in de Pollsmoor gevangenis zenden jullie, het
vrijheidlievende volk van ons tragische land, hun groeten, in het volle ver-
trouwen dat jullie de strijd zult voortzetten om de vrijheid.

Hij, met zijn kameraden in de Pollsmoor gevangenis, sturen hun groeten aan
bisschop Tutu. Bisschop Tutu heeft het de wereld duidelijk gemaakt dat de No-
bel-prijs aan jullie, het volk, toebehoort. Wij betuigen hem onze eerbied.

Mijn vader en zijn kameraden wensen deze verklaring aan jullie af te leggen;
het is hun duidelijk dat zij alleen aan jullie verantwoording verschuldigd zijn,
en dat jullie hun ideeën rechtstreeks zouden moeten horen en niet via anderen.
Mijn vader spreekt niet alleen voor zichzelf en voor zijn kameraden in de Polls-
moor gevangenis, maar hij hoopt dat hij ook ^vnamens al diegenen die wegens hun
verzet tegen apartheid in de gevangenis zitten, namens al diegenen die ver-
bannen zijn, namens al diegenen die in ballingschap zijn, namens al diegenen
die lijden onder apartheid, namens al diegenen die tegenstanders zijn van apart-
heid, en namens al diegenen die onderdrukt en uitgebuit worden.

Zolang onze strijd al duurt, zijn er marionetten geweest die beweerden uit jul-
lie naam te spreken. Dat beweerden zij, hier en in het buitenland. Zij beteke-
nen helemaal niets. Mijn vader en zijn collega's zullen niet worden zoals zij.
Mijn vader zegt: Ik ben lid van het A.N.C. en ik blijf lid van het A.N.C. tot
de dag dat ik doodga. Oliver Tambo is veel meer dan een broeder voor mij; hij
is mijn beste vriend en kameraad, al bijna vijftig jaar. Als er iemand onder jul-
lie is die mijn vrijheid hoog waardeert, Oliver Tambo waardeert hem hoger, en
ik weet dat hij zijn leven zal geven om mij vrij te krijgen.

Er is geen verschil tussen zijn inzichten en die van mij, zegt mijn vader.

Ik ben verwonderd over de voorwaarden die de regering mij wil opleggen. Ik ben

^v spreekt

geen gewelddadig mens. Mijn collega's en ik hebben in 1952 aan Malan geschreven om een ronde-tafel-conferentie te vragen, om een oplossing te vinden voor de problemen van ons land, maar we werden genegeerd. Toen Verwoerd aan de macht was, vroegen we om een nationaal congres, om de hele Zuid-Afrikaanse bevolking te laten beslissen over haar toekomst. Dat was ook tevergeefs. Toen pas, toen er voor ons geen andere vormen van verzet meer openstonden, zijn we tot gewapende strijd overgegaan.

Laat Botha tonen dat hij anders is dan Malan, Strijdom en Verwoerd. Laat hij het geweld afzweren. Laat hij verklaren dat hij de apartheid zal afbreken. Laat hij de volksorganisatie, het A.N.C., weer toelaten. Laat hij al diegenen die gevangen gezet, verbannen of in ballingschap zijn — om hun verzet tegen apartheid, de vrijheid geven. Laat hij vrijheid van politieke activiteit garanderen, zodat het volk kan beslissen wie het regeren zal.

Ik stel hoge prijs op mijn vrijheid, maar meer nog op jullie vrijheid. Te velen zijn gestorven om de liefde voor de vrijheid. Ik ben het verplicht aan hun weduwen, aan hun wezen, aan hun moeders en hun vaders, die getreurd en geweend hebben om hen. Niet alleen heb ik geleden, tijdens deze lange eenzame, verspilde jaren. Ik houd niet minder van het leven dan jullie, maar ik kan mijn geboorterecht niet verkopen en evenmin ben ik bereid om het geboorterecht van het volk te verkopen om vrij te komen.

H
gezin

Ik zit in de gevangenis als vertegenwoordiger van het volk en van jullie organisatie, het A.N.C., dat verboden is. Welke vrijheid krijg ik aangeboden terwijl de organisatie van het volk verboden blijft? Welke vrijheid krijg ik aangeboden om mijn leven te leiden als ~~familie~~ met mijn vrouw, die verbannen blijft in Brandfort? Welke vrijheid krijg ik aangeboden, als ik om toestemming moet vragen om in een stedelijk gebied te wonen? Welke vrijheid krijg ik aangeboden, als ik een stempel in mijn pas moet hebben om werk te zoeken? Welke vrijheid wordt mij aangeboden, als mijn Zuid-Afrikaanse staatsburgerschap niet wordt gerespecteerd?

V
op

Alleen vrije mensen kunnen onderhandelen. Gevangenen kunnen geen overeenkomsten sluiten. Herman Toivo ja Toivo heeft nooit enige belofte gedaan, toen hij werd vrijgelaten, noch is er bij hem aangedrongen dat hij dat zou doen. Mijn vader zegt: Ik kan en zal geen belofte geven, zolang ik en jullie, het volk, niet vrij zijn. Jullie vrijheid en de mijne kunnen niet van elkaar gescheiden worden. Ik kom terug!.

Times, d.d. 11.2.85:

H
at

Ik zit in de gevangenis als vertegenwoordiger van het volk en van jullie organisatie, het Afrikaanse Nationale Congres, ~~dit~~ verboden is. Welke vrijheid wordt mij aangeboden, terwijl de organisatie van het volk verboden blijft?

vert: RvA 20.2.85

Moments of drama during the United Democratic Front's mass rally in Soweto at the weekend. Left: Nobel laureate Bishop Desmond Tutu holds the Peace Prize medal up to the crowd, saying: "Take it,

it's yours." Right: Zinzi Mandela, daughter of Nelson, brings her father's message from jail: "I cannot sell my birthright, nor the birthright of the people to be free." Pictures by Juda Ngwenya.

First unban the ANC — Mandela

This is the full text of Nelson Mandela's response to the conditional offer of freedom made in Parliament by the State President, Mr P W Botha. It was read by his daughter Zinzi.

"On Friday my mother and our attorney saw my father at Pollsmoor Prison to obtain his answer to Botha's offer of conditional release.

"The prison authorities attempted to stop this statement being made but he would have none of this and made it clear that he would make the statement to you, the people.

"Strangers like Bethell from England and Professor Dash from the United States have in recent weeks been authorised by Pretoria to see my father without restriction yet Pretoria cannot allow you, the people, to hear what he has to say directly. He should be here himself to tell you what he thinks of this statement by Botha. He is not allowed to do so. My mother who also heard his words is also not allowed to speak to you today.

"My father and his comrades at Pollsmoor Prison send their greetings to you, the freedom-loving people of this, our tragic land in the full confidence that you will carry on the struggle for freedom.

"He, with his comrades at Pollsmoor Prison, sends his very warmest greetings to Bishop Tutu. Bishop Tutu has made it clear to the world that the Nobel Peace Prize belongs to you, who are the people. We salute him.

"My father and his comrades at Pollsmoor Prison are grateful to the United Democratic Front, who without hesitation made this venue available to them so that they could speak to you today.

"My father and his comrades wish to make this statement to you, the people, first. They are clear that they are accountable to you and to you alone. And that you should hear their views directly and not through others.

"My father speaks not only for himself and for his comrades at Pollsmoor Prison but he hopes he also speaks for all those in jail for their opposition to apartheid, for all those who are banished, for all those who are in exile, for all those who suffer under apartheid, for all those who are opponents of apartheid and for all those who are oppressed and exploited. Throughout our struggle there have been

Rejection hits UK headlines

The Star Bureau

LONDON — Nelson Mandela's rejection of President Botha's offer of conditional release is prominently reported in most Fleet Street newspapers today.

The Daily Telegraph, makes it front-page news under the headline, "Mandela rejects lure of freedom". *The Times* publishes a front-page photograph of Bishop Desmond Tutu with Mandela's daughter, Zinzi, and *The Guardian* places the same photograph on an inside page.

The statement was also featured on radio and television.

Several correspondents note that Mandela appeared to leave open the possibility of negotiations with the Government.

puppets who have claimed to speak for you. They have made this claim, both here and abroad. They are of no consequence. My father and his colleagues will not be like them.

"My father says: 'I am a member of the African National Congress. I have always been a member of the African National Congress until the day I die. Oliver Tambo is much more than a brother to me. He is my greatest friend and comrade for nearly 50 years. If there is any one amongst you who cherishes my freedom, Oliver Tambo cherishes it more and I know that he would give his life to see me free. There is no difference between his views and mine.'

"My father says: 'I am surprised at the conditions that the Government wants to impose on me. I am not a violent man. My colleagues and I wrote in 1952 to Malan asking for a round-table conference to find a solution to the problems of our country but that was ignored.

"When Strijdom was in power, we made the same offer. Again it was ignored. When Verwoerd was in power we asked for a national convention for all the people in South Africa to decide on their future. This, too, was in vain.

"It was only then when all other forms of resistance were no longer open to us that we turned to armed struggle.

"Let Botha show that he is different to Malan, Strijdom and Verwoerd.

"Let him renounce violence.

"Let him say that he will dismantle apartheid.

"Let him unban the people's organisation, the African National Congress.

"Let him free all who have been imprisoned, banished or exiled for their opposition to apartheid.

"Let him guarantee free political activity so that the people may decide who will govern them.

"I cherish my own freedom dearly but I care even more for your freedom. Too many have died since I went to prison. Too many have suffered for the love of freedom. I owe it to their widows, to their orphans, to their mothers and to their fathers who have grieved and wept for them. Not only I have suffered during these long, lonely, wasted years.

"I am not less life-loving than you are. But I cannot sell my birthright, nor am I prepared to sell the birthright of the people to be free. I am in prison as the representative of the people and of your organisation, the African National Congress, which was banned. What freedom am I being offered while the organisation of the people remains banned? What freedom am I being offered when I may be arrested on a pass offence? What freedom am I being offered to live my life as a family with my dear wife who remains in banishment in Brandfort? What freedom am I being offered when I must ask for permission to live in an urban area? What freedom am I being offered when I need a stamp in my pass to seek work? What freedom am I being offered when my very South African citizenship is not respected?

"Only free men can negotiate. Prisoners cannot enter into contracts. Herman Toivo Ja Toivo, when freed, never gave any undertaking, nor was he called upon to do so.

"My father says: 'I cannot and will not give any undertaking at a time when I and you the people are not free. Your freedom and mine cannot be separated. I will return.' — Sapa.

I'm a leader by default, says Tutu

By Jo-Anne Collinge

Two men dominated the gathering of thousands in Soweto yesterday when the Nobel Peace Prize was brought "home" to the people of South Africa.

They were Bishop Desmond Tutu, who stood before the crowd with the prize medal in his hand, and Nelson Mandela, more than a thousand kilometres away in a prison cell in Cape Town.

Bishop Tutu, head of the Anglican Diocese of Johannesburg and patron of the United Democratic Front (UDF), said he and others like him were leaders by default — because the true leaders had been jailed or exiled.

"Many of you young people here have never heard the likes of Nelson Mandela, Walter Sisulu or Oliver Tambo speak," he told the crowd in the massive UDF rally organised in his honour.

"These are the people the system says have been put into cold storage. But when I say to you: 'Who are your leaders?' — there is absolutely no doubt."

Applause and chanting made clear the support the jailed and exiled African National Congress men command.

The bishop said the popular leaders of South Africa were not bloodthirsty, and were honoured elsewhere in the world.

The bishop warned: "There is no hope for peace in this land until they (the present rulers) talk to our leaders."

Inkatha against disinvestment

Chief Gatsha Buthelezi's Inkatha Movement yesterday joined the call for the unconditional release of African National Congress (ANC) leader, Nelson Mandela, at its East Rand regional meeting at the Kwesine Hostel hall in Katlehong, Germiston.

The region also supported the call to overseas firms not to disinvest. Members said they believed disinvestment would only bring hardships for blacks.

The region's Youth Brigade planned to embark on a campaign to keep the environment clean, as part of the International Youth Year project.